

Vi skaper framtida Kristiansund 2011

Er det bra å vere sosial?

Kari Søndena

Universitetet i Stavanger

Kva vi kan få til – og kva vi **ikkje** må
få til i pedagogisk arbeid

Rammeplan for barnehagen

- Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et *sosialt* og kulturelt fellesskap (s.27).

Rammeplan for førskulelærerutdanning:

- Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et *sosialt* og kulturelt fellesskap (s.27).
(om sosial kompetanse)

”Språk skapar praksis”:

Språk konstituerer:

- kva vi kan sjå,
- kva vi kan seie,
- kva vi kan vite
- kva vi kan gjere.

Språk og omgrep definerer kva som er muleg – og kva som ikkje bør bli muleg.

Danning:

- ”det som er framande” og ”heimkomst”
(Gadamer, 1960)
- ”ein domstol” (Opdal, 2010)

Praksis og Praxis

- Praksis (med k): formålsrasjonalitet, ”for å...”
- Praxis: (med X): fronesis

Sosialisering og danning:

- Sosialisering: ”vekse inn i ”/sette nykommarar inn i ein kultur. Reproduksjon av det vi ynskjer – og det vi ikkje ynskjer
- Danning: Mennesket er det einaste levande vesenet som **må** dannast, sa Kant

Danning i individuelt perspektiv

:

- Kant
- Karakterdanning

Danning og humanitet:

- Arendt (1906-1975)
- Fellesskapet i sentrum, ”menneska i verda sitt beste”

Ulike livsformer (Arendt):

- Labour: aktiviteter for å oppretthalde livet – ”det naturlege”
- Work: også mål-middel-tenking, ”for å...”

Både disse livsformer har vi felles med dyra

Action – den livsforma som er spesiell for mennesket

- Val (ørnekloa og menneskehanda)
- Kant
- ”Domstolen”

Det sosiale?

- Hjø Arendt: massen, flokken
- Eichmann: ein lydhør og pliktoppfyllande mann i flokken som sa at ”han gjorde berre det han fekk besked frå Hitler om å gjere”.
- Korleis forstår vi ”gruppa” innanfor barnehageterminologien?

Arendt sine omgrep "jord" og "verd":

- "Jord": labour og work
- Felles med dyra

Arendt sine omgrep "jord" og "verd", forts:

- "Verd"
- Humanitet og danning
- Uferdigheit
- Dialog
- Demokrati
- Det som er annleis er ikkje ein trussel, snarare rikdom og kjelde til ny innsikt

Ethos: staden å tenke ut ifrå

- Det dårlege dømet: det norske politikorpset under 2.verdskrigen
- Det gode dømet: den norske lærarstanden under 2.verdskrigen: dei sa nei til nazifisering av læreplanen

Eichmannifisering av pedagogisk arbeid i barnehagen?

- "Jord"?
- "Verd"?

”Jord”? ”Verd”?

- Er førskulepedagogisk tenking til tider i faresona - kan det vere slik at vi tenkjer med utgangspunkt i ”jord”?
- Kan det forekome at vi seier at vi skal jobbe med ”det sosiale” ut ifrå ein argumentasjon om ”at det står i rammeplanen” – og utan å tenkje nærare etter konsekvensane?
- Kan det vere at vi på denne måten bidreg til at ungane konstruerer eit sjølvbilde som i masse menneske (les: ”jord”, ”work” og ”labour”)?
- Kan det vere at vi vaksne – med hjelp av Arendt sitt tankegods i kring ”det sosiale” – kan *bidra til noko som ikkje må skje igjen*? Eg siktar til at framtidens vaksne ser seg sjølve som ”marionettedokker” kor andre dreg i trådane.

Er det bra å vere sosial?

Svaret er nei, dersom:

- barnet vert sett på som "forbrukar"
- lærarar i førskulelærerutdanninga og personalet i barnehagen ser seg sjølv utelukkande som "behovstilfredsstillarar"
- utdanninga og barnehagen vert tingleggjort og berre sett som eit medium kor kunnskap vert overlevert - utan å inkludere fronesis
- danning vert sett som "glasur", eller noko ein skal lære seg etter alt anna.

Formuleringa av dette svaret er inspirert av Biesta (2006).

Er det bra å vere sosial?

- Svaret på om det er bra å vere sosial, er ubetinga ja, dersom vi er villige til å gå på besøk i Arendt sitt tankegods - og lære av dette.
- Danning: gjere jorda til ei verd og ikkje verte "verdslause"

Oppsummering:

- Vi må vite kva vi meiner når vi snakkar om "det sosiale" i pedagogisk arbeid.
- Vi må ha ei felles forståing som kjem til uttrykk i våre pedagogiske handlingar.
- Arendt hjelper oss fram mot eit gyldig svar på spørsmålet om kva vi meiner med "det sosiale". Hennar kritikk gjer det muleg for oss å gripe dannelsingsaspektet i pedagogisk arbeid i utdanning og barnehage. Med utgangspunkt i dette spesielle svaret kan vi skape ei forståing av danning, kor demokratisk handling og humanitet inngår som viktige stikkord. Danning er "*domstolen*" (Opdal, 2010) som hjelper oss å finne utav grensa for kva som er etisk forsvarleg og godt pedagogisk arbeid.

”Vi” og ikkje ”eg”:

- *Ein kan lett komme til å undervise utan å danne, og ein kan komme til å halde fram med å lære gjennom heile livet utan å verte danna... Danning er det punktet kor vi bestemmer oss for at vi elsker verda så høgt, at vi vil ta ansvaret for ho...*

Hannah Arendt (1993)